

Maša Oliver

Vladimir P. Štefanec: *Sem punk čarovnica, Debela lezbijka in ne maram vampov.*

Ljubljana: Modrijan, 2014.

Vladimir P. Štefanec je slovenski bralski publiki in stroki znan kot avtor romanov za odrasle, od katerih so se kar trije (*Viktor Jelen, sanjač*, 2002; *Republika jutranje rose*, 2006; *Odličen dan za atentat*, 2010) uvrstili med nominirance za kresnika. Letos pa je prvič izšlo avtorjevo delo, ki pripoveduje o najstniškem življenju. Kar pa še ne pomeni, da je namenjeno izključno mladim. Ravno nasprotno – s široko paletto tem in z iskrivim samoraziskovanjem glavne junakinje odpira vprašanja, ki nagovarjajo vsakega posameznika.

Kljub temu da je začetek zgodbe spretno „akcijsko“ zastavljen, celotno pripoved gradi predvsem lik glavne junakinje, trinajstletne Daše, ter njeno iskanje identitete, pripadnosti in samostojnosti. Daša je razmišljujoča, a odgovorna najstniška upornica, ki se ne podreja „ta glavni“ klapi v razredu in ne prisega na popularne smernice, ki jih narekuje potrošniška in oportunistična družba. Zato je seveda *outsiderka*, nosilka in znanilka drugačnosti. Mlada punkerica se raje kot z najnovejšimi nadaljevankami in njihovo modo ukvarja z vprašanji o času in svetu, v katerem živi, o svobodi, drugačnosti, strpnosti, odgovornosti, družbi in posamezniku v njej... Odgovore najde predvsem v „muziki“, še posebej v bendu vseh bendov, ki ostaja do konca neimenovan, a ga bodo bralci zagotovo prepoznali po citatih znanih besedil.

V zgodbi prikazani sodobni mladostniški svet potuhnjenega nasilja in mobinga med vrstniki se umakne v ozadje, ko Daša izve, da se njen najljubši bend odpravlja na evropsko turnejo. Medtem ko snuje plan, kako uresničiti svojo gorečo željo – obiskati koncert –, pa začne Daša nehote spoznavati svojega očeta v povsem drugačni luči. Družinsko dinamiko avtor skozi notranji monolog junakinje opisuje zabavno in pronicljivo. Predvsem prepričevanje očeta s strani mame in hčerke bo marsikoga

spomnilo na lastno mladost. Prav v svojo punkersko mladost se v spominu vrača tudi Dašin oče, medtem ko postane eden ključnih akterjev v hčerkinem projektu „koncert“. Tako Daša spozna čare medgeneracijske povezanosti in stičnih točk, ki presegajo čas in prostor ter povezujejo – v njenem primeru – tiste, ki so drugačni in so si v tej drugačnosti blizu.

Višek zgodbe seveda predstavlja obisk in doživetje koncerta. Z natančnim, pristnim in iskivim opisom celotnega razpona čustev, misli, razpoloženj, utripa in dinamike, ki jih po navadi prinese dober koncert, zagotovo predstavlja enega boljših delov pripovedi. Bere se kot energična himna občutku pripadnosti in povezanosti, ko po letih *outsajderstva* in samotnega iskanja človek končno najde trop podobno čutečih ljudi.

Avtor kot izjemno pronicljiv opazovalec in poznavalec najstniške psihe bralca gibko in prepričljivo vodi skozi vrtince nenehno spreminjajočih se občutkov mladih src ter tako odstira tudi najneznatnejše vzgibe in detajle mladostniškega iskanja, spoznavanja in spletanja medsebojnih vezi. Pri tem odpira mnogo resnih problemskih tematik: od nasilja in mobinga v šoli, kritike šolskega sistema, elitizma med mladostniki prek nestrpnosti, drugačnosti, izključenosti, socialnih razlik in poneumljajoče pop potrošniške kulture do krhkosti iskrenih prijateljskih zavezništev v sodobni družbi mladih.

Zgodba opozarja na izključujočo naravo najstniških klap, na boj za preživetje, selekcijo med mladimi, katere dinamiko narekuje moč, ki stoji v podobi staršev in njihovega družbeno-ekonomskega statusa v ozadju mladih posameznikov. Vseh teh problemov se glavna junakinja zaveda, jih nekonvencionalno reflektira in iz navdiha svoje muzike zavzema lastna stališča, ki jih uveljavlja tudi v praksi (od tod tudi profil Debele lezbijke na socialnem omrežju).

Resnost tem vedrita duhovitost stila in humor. Izjemno berljiv in tekoč notranji monolog je seveda zapisan v mladostniškem slogu in žargonu z mnogimi sposojenkami iz angleškega jezika (*skeri, mislm!, faca, starina, kul, depra, fen, lajf, hepi...*). Na trenutke besedilo nasmeji z izjemno duhovitimi opazkami, zmagovalna je seveda tista o fotru („Že na splošno foter ni ravno nekaj, kar bi človek ponosno vodil naokrog in razkazoval.“).

Začetek romana bi lahko bil strukturno zavajajoč – dogajanje v šoli se v nadaljevanju popolnoma umakne v ozadje, nastavki za problemski roman pa se izkažejo na koncu bolj kot okvir, v katerega je položena osrednja zgodba o Dašinem obisku koncerta. Takšna zasnova sicer povsem zgledno deluje in izpolnjuje romaneskno zahtevo po notranji rasti junakinje. Daša se po koncertu v šolsko diskriminatorno okolje vrne

bolj samostojna, močnejša, še bolj zvesta sama sebi. Tako kot narekuje klasična teorija romana, se odnos junakinje do sveta spremeni.

Kljub temu pa je prehod s šolske tematike k Dašinemu osebnemu projektu malce nerodno strukturiran – predvsem Dašini *flashbacki* ne odgovarjajo njenemu odnosu do očeta. Tudi po tem, ko prosi očeta za verigo in spozna, da je bil oče nekoč punker, se njun odnos ne spremeni. To nekonsistentnost bi si lahko razlagali kot značajske element, kot trmasto trdovratno najstniško držo, kar pa ni v harmoniji z Dašino občutljivo in dovzetno dušo. A glede na to, da pač „foter“ ni ravno razkazovanja vreden, ji bodo to notranje nesoglasje nemara odpustili tudi zahtevnejši bralci.